

Kitap Temini için:
DİNÇ OFSET
Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şt
0541 254 62 30

OKTAY TAN, orta ve ilse öğrenimini Ankara'da tamamladıktan sonra, 1980 yılında Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinden mezun olmuştur. Yüksek lisansını İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalında İş Sağlığı Uzmanı olarak tamamlamıştır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün çeşitli kademelerinde uzun yıllar idari yöneticilik görevlerinde bulunmuş, 1982 yılında emekli olmuştur.

1983 yılından beri İş Sağlığı ve Güvenliği danışmanlığı, denetçiliği ve eğitici görevini yürütmektedir. Kurucusu olduğu ve iki dönem Başkanlığı yapıldığı MESKA Meslek Hastalıkları İş Kazaları Araştırma ve Önleme Vakfı eski üyesidir. 1984-85 yıllarında A.Ü. Kastamonu Meslek Yüksek Okulunda, 2004-2012 yıllarında Yıldız Teknik Üniversitesi Meslek Yüksek Okulunda ve 2014 yılından bu yana da Gedik Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Yüksek Lisans Bölümünde Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaktadır. Evli olup iki kızı ve iki torunu bulunmaktadır. MESKA Vakfı tarafından yayınlanmış "İş Kazalarının ve Meslek Hastalıklarının İşyeri Yöneticilerine Yansıyan Hukuki Sonuçları" adlı kitabı ile "İnşaat İşlerinde Karşılaşılabilecek Ana Tehlikeler ve Önlemleri ile Şantiye Yönetim Talimatları" adlı kitabı ve çok sayıda makalesi bulunmaktadır.

Ömer Faruk SOKULLU, Bursa'ın Inegöl'de doğdu. İlk orta ve ilse öğrenimini Bursa'da tamamladıktan sonra, 1978/1979 yılında Almanya'daki Berlin'den İnşaat Yük. Mühendisi olarak mezun olmuştur. Türkiye'nin ileri gelen inşaat firmalarının çeşitli kademelerinde, sırasıyla: Metkon Ltd Şti'de Erdemir ve Tümosan Traktör Fabrikası Şanti. Şefliği, Tekfen İnşaat'ta 14 adet 380 Kv Trafo merkezi inşaatı, Alarko Alsim'de Tüpraş Kırıkkale şantiyesi İnş. Şefi,

Organik Kimya Fabrikası tevesatında İnşaat şantiye Şefi, Alkent ve Altışi villaların şantiye şefi, Aydın İnşaat'ta Şişli İş Merkezi inşaatı Proje Yöneticisi, STFA Alfa'da İnşaat'ta Baytur İnşaat'ta Metro Grosmarket ve Carrefour İnşaatında Proje Yöneticisi, Baytur İnşaat'ta Rusya Asker Evleri Projesi başta olmak üzere birçok yurtiçi ve yurtdışı şantiyelerinde (YKB Operasyon Merkezi İnşaatı, İKSV Kongre Merkezi İnşaatı, Kuyuluçukent İnşaatı, Kozyatığı Konutları İnşaatı, Stargate Konutları İnşaatı, Katar Kongre Merkezi İnşaatı) çeşitli kademelerde (yaklaşık 18 yıl) Kalite, İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çevre ile ilgili olarak Yönetim Sistemleri Uzmanı olarak görev yaptıktan sonra DUYES İnşaat Yönetim Sistemleri Koordinatörü olarak çalışmaktadır. İnşaat Yönetim Şirketine geçmiş ve hala orada çalışmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1

ŞANTİYELERDE SIK KARŞILAŞILAN TEHLİKELER VE ALINMASI GEREKLİ ÖNLEMLER

- Şantiyelerde sık karşılaşılan tehlikeler ve alınması gerekli önlemler
- Bir inşaat şantiyesinde iş sağlığı ve güvenliği programlarının uygulanmasında işverenlerin, iş sağlığı ve güvenliği konusunda belirlenmiş bir politikası olmalı mıdır?
- İş sağlığı ve güvenliği politikasında neler yer almalıdır?
- İş sağlığı ve güvenliği politikasının etkinliği nasıl sağlanmalıdır?
- Şantiyelerde çalışanların karşılaşılabileceği ölümcül tehlikeler neler olabilir?
- Yüksek yerlerdeki çalışmalarda karşılaşılan tehlikeler nelerdir?
- Yüksekte yapılan geçici işlerde hangi önlemler alınır?
- Yüksekte çalışmalarda düşme riskleri nelerdir?
- Düşme sonucunda oluşan kazaların çeşitleri nelerdir, hangi nedenlerle oluşmaktadır?
- Yüksekte çalışmaya başlamadan önce uygulanması gereken güvenli çalışma yöntemleri nasıl olmalıdır?
- Düşme olaylarının önlenmesi için uyulması gerekli genel kurallar neler olabilir? Çalışma yerlerinin özelliğine göre düşmelere karşı alınması gerekli önlemler nasıl alınır?
- Üzeri kapatılan boşluklarda koruma amaçlı malzemeler nasıl olmalıdır?
- Eğik düzeyli yüksek yerlerdeki çalışmalarda tehlikeler nelerdir ve insan ve malzeme düşmelerine karşı nasıl korunmalıdır?
- Kenar boşluklarından ve döşeme üzeri boşluklardan düşmelere karşı nasıl önlem alınır?
- Çalışmalarını su kenarında veya üzerinde sürdüren şantiyelerde düşmelere karşı neler yapılmalıdır?

- Köprü, su altı tünelleri, liman ve iskele inşaatı sırasında su altında yapılacak çalışmalarda tehlikeler nelerdir, ne gibi önlemler alınır?
- Yüksekte çalışan işçilerin çalışmaya başlamadan önce gerekli kontroller yapılmalı mıdır?
- Yüksekte çalışanların düşmelerini önlemek için öncelikle yapılması gereken hususlar neler olmalıdır?
- Yüksekte yapılan çalışmalarda platformlar nasıl olmalıdır ve seçiminde düşünülmesi gereken faktörler var mıdır? Varsa nelerdir?
- Çalışma platformlarındaki korkuluklar ve topuk levhaları nasıl olmalıdır?
- Dış cephede kurulu çalışma platformları nasıl olmalıdır?
- Çalışanların düşme tehlikesine karşı çalışma platformunda, iş iskelelerinde ve merdivenlerde alınan önlemlere ek olarak emniyet kemerlerinin kullanılmasına neden özen gösterilmelidir?
- Malzeme düşme riskine karşı çalışanlar ve diğer kişiler nasıl korunmalıdır?
- Merdivenlerde tehlike nedenleri nelerdir, güvenlik nasıl sağlanmalıdır?
- Taşınabilir (seyyar) el merdivenlerinde önemli hususlar nelerdir? Çalışmaya başlamadan önce neler yapılmalıdır?
- Çatal ayaklı taşınabilir (seyyar) merdivenler nasıldır, nelere özen gösterilmelidir?
- Sabit merdivenler ve korkulukları nasıl olmalıdır, hangi önlemler alınmalıdır?
- Kalıp yapımı işlerinde tehlikeler nelerdir ve ne gibi önlemler alınır?
- Beton işlerinde tehlikeler nelerdir, nasıl korunmalıdır?
- Beton dökümü sırasında genel anlamda ne gibi kurallara uyulur?
- Beton dökümü sırasında ne gibi önlemler alınır?
- Hazır beton ile yapılacak dökümlerde ne gibi önlemler alınır?
- Yüksek yerlerde gerçekleştirilen beton dökümü sırasında ne gibi önlemler alınır?
- Demir işlerinde beliren tehlikeler nelerdir, nasıl korunmalıdır?
- halde, inşaat demirinin hazırlanması, taşınması ve döşenmesi işleri sırasında genel anlamda ne gibi kurallara uyulmalıdır?
- İnşaat demirlerini yükleme boşaltma yapılırken hangi güvenlik kurallarına uyulmalıdır?
- İşlenen demirlerin montaj yerine taşınması nasıl yapılır?
- Kazı çalışmalarında karşılaşılan tehlikeler nelerdir? Korunma çareleri var mıdır?
- Kazıda güvenli çalışabilmek için daha neler yapılmalıdır?
- Kazıya başlamadan önce neler yapılmalıdır?
- Çalışanların elle yük kaldırma ve taşıma işlerinde oluşan tehlikeler neler olabilir ve bu tehlikelerden nasıl korunmalıdır?
- Yük kaldırmada kullanılan iş ekipmanlarının kullanımından kaynaklanan tehlikeler neler olmalıdır?
- Bir Vinç Operatörünün Görevleri neler olmalıdır?
- Yük kaldırma işlerinde kullanılan halatlar, sapanlar, zincirler ve kancalar ile nasıl çalışılmalıdır?
- Halatların kullanılmasında dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?
- Düşey Taşıma Sistemleri Nedir? Güvenle Nasıl Çalışılmalıdır?
- Şantiyelerde inşaatların dış cephelerinde ya da bina içinde kurulu yük ve insan taşıma asansörlerinde oluşan tehlikeler nelerdir ve nasıl ortadan kaldırılır?
- Asansörü kullanmadan önce neler yapılmalıdır?
- Asansörün kullanım sırasında uyulması gerekli kurallar nelerdir?

- Asansör kabinine yüklenen malzemelerin düşerek cana veya mala zarar vermemesi için neler yapılmalıdır?
- İnşaat yük asansörlerinin kullanımında ne gibi hususlara dikkat edilmelidir?
- Malzemelerin kaldırılması ve taşınmasında kullanılan mobil (hareketli) vinçlerde güvenlik nasıl olmalıdır?
- Mobil vinçle yapılan kaldırma işleri nasıl planlanır?
- Kaldırma işlemlerinde koordinasyonun sağlanması için yapılan operasyonlarında uyulması gereken kurallar nelerdir?
- Şantiyede kullanılan taşıtlarda ve mobil tesislerinde güvenlik nasıl sağlanmalıdır?
- Kapalı alanlara giriş ve bu hacimlerde güvenli çalışmak için neler yapılmalıdır?
- Kapalı hacim (ortam) nedir?
- Kapalı hacim (ortam) olduğuna nasıl karar verilir?
- Kapalı ortamda tehlike nasıl oluşur?
- Kapalı alanlarda güvenli bir şekilde nasıl çalışılır?
- Şantiyelerde Sıcak İş İzni'ni gerektiren çalışmalar nelerdir ve ne gibi önlemler alınmalıdır?
- Yıkım ve söküm işlerinde karşılan tehlikeler nelerdir?
- Yıkım ve söküm işleri nasıl yapılmalıdır?
- Yıkım hangi teknikler ile yapılmalıdır?
- Yıkım işleri süresince risk analizlerinin yapılması neden önemlidir?
- Şantiyede yapılan kaynak işlerinde oluşan tehlikeler nelerdir?
- Yapılan kaynak türüne göre kaynak veya kesim işlemi sırasında ne gibi tehlikeler vardır, hangi önlemler alınır?
- Şantiyelerde elektrikli cihaz, el aletleri ve iş ekipmanları ile çalışanların karşılaştıkları tehlikeler var mıdır? Varsa bu tehlikeler nelerdir?
- Elektrik kazası olaylarında en çok rastlanan kazalarda ortak nedenler hangileridir?
- Elektrik kazalarından korunmak için hangi hususlara uyulması gerekir?
- Şantiye içinden geçen yüksek gerilim hatlarında ne gibi tehlikeler olabilir?
- Elektrik kazalarında ilk yardım nasıl yapılmalıdır?
- Şantiyelerde el aletleri nasıl güvenli kullanılır?
- Şantiyede çalışanların sağlığını etkileyen kimyasal maddeler nelerdir?
- Şantiyedeki tehlikeli kimyasal maddeler nasıl tanımlanır? "Kimyasal maddelerin etiketlenmesi"
- Tehlikeli madde riskinin değerlendirilmesi nasıl yapılır?
- Tehlikeli maddelerin kullanılması sırasında neler yapılmalıdır?
- Tehlikeli maddelerin kontrolü nasıl sağlanır?
- Kimyasal maddelerle çalışmada olası ani tehlikelere karşı acil eylem planı yapılmalı mı?
- Şantiyelerde kişisel Hijyen nasıl sağlanır?
- Şantiyelerde çalışanların uyması gerekli genel hijyen kurallarına nelerdir?
- İnşaat işlerindeki iş hastalıkları hangi etkenlerle oluşur? Oluşan hastalıklar nelerdir? Hangi işler meslek hastalığını oluşturur?
- Şantiyelerde işle ilgili kas ve iskelet sistemi hastalıklar nelerdir?
- Şantiyelerde gürültü işlerde çalışanların sağlığını etkileyen tehlikeler nelerdir?
- Çalışanlar gürültüden korunmazsa neler olabilir?
- Gürültüden nasıl korunmalıdır?

- Şantiyelerde gürültü nasıl değerlendirilir?
- Gürültü yasakları var mıdır?
- Şantiyelerde titreşimli aletlerle çalışanların sağlığını etkileyen tehlikeler nelerdir?
- Titreşim nasıl önlenir?
- Titreşim kontrol edilebilir mi?
- Şantiyelerde çalışan işçilerin sağlığının sürekli kalabilmesi için neler yapılmalıdır?
- Kişisel koruyucu malzemeler şantiyelerde neden kullanılmalıdır?
- Şantiyelerde kullanılması gerekli kişisel koruyucu malzemeler nelerdir ve nerelerde kullanılmalıdır?
- Sağlık ve güvenlik işaret levhaları hangi yöntemle tespit edilir?
- Halka açık alanlarda yapılan inşaatların (bina yapımı, kazı ve yıkım işleri) çevresinde bulunan insanlar (üçüncü kişiler) nasıl korunur?
- Kaldırımlara bitişik yapılan inşaat çalışmalarının düzenlenmesi nasıl yapılır?
- Kaldırımda yürüyen yayalara ilişkin tehlikeleri nasıl yok edilir?
- Halka açık alanlarda yapılacak kazılarda hangi hususlara önem verilmeli ve nasıl önlemler alınmalıdır?
- İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin eğitim programı olmalı mı, bu programda hangi hususlar yer almalıdır?
- İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin uygulamalar nasıl izlenir?
- Şantiyede meydana gelen bir kazanın maliyeti hesaplanabilir mi?

Kaynakça

Bölüm 2

Şantiye Sağlık ve Güvenlik Planı

Sağlık ve Güvenlik Planı Nedir?

Sağlık ve Güvenlik Planının hazırlanması hakkında Rehber

Sağlık ve Güvenlik Planı'nın bileşenleri

Bölüm 3

Şantiye Sağlık ve Güvenlik Dosyaları

Sağlık ve Güvenlik Dosyası Nedir?

a. Şantiyede Uygulanacak İş Sağlığı ve Güvenliği Kurallarına Yönelik Dosyalar:

Şantiyelerde Organizasyona ve Yönetime İlişkin Uygulama Yöntem Kuralları:

- Şantiyelerde Sosyal Tesislere İlişkin Yöntem Kuralları
- Şantiyede Sağlık Hizmetlerine İlişkin Yöntem Kuralları:
- Şantiyelerde Uygulanacak Genel Kurallara İlişkin Yöntem Kuralları
- Çevre Koruma Yöntem Kuralları
- Kişisel Koruyucu Malzeme Kullanımı Yöntem Kuralları
- Yangın Güvenliği ve Acil Durum Yöntem Kuralları
- Kazı İşlerinde Yöntem Kuralları
- El Aletleri Kullanımı İle İlgili Yöntem Kuralları
- Betonarme İşleri Yöntem Kuralları
- Korkuluklar, Rampalar, Platformlar, Yüksekte Yapılan İşlerde kullanılan İş İskeleleri, Seyyar Merdiven Kullanım Yöntem Kuralları

- Çelik Yapı Yöntem Kuralları
  - Kaynak Ve Kesme İşleri Yöntem Kuralları
  - Makine Ve İş ekipmanlarının Kullanımı İle İlgili Yöntem Kuralları
  - Motorlu Araçlar Yöntem Kuralları
  - Elektrik İşleri Yöntem Kuralları
  - Basıncılı Teçhizat Ve Sistemlere İlişkin Yöntem Kuralları
  - Parlayıcı Patlayıcı Maddeler Ve Kimyasal malzemelerin Kullanımı İle İlgili Yöntem Kuralları
  - Malzeme Taşınması, Depolanması Ve İstifi İle İlgili Yöntem Kuralları
  - Şantiyede Kaldırma İşlerinde Kullanılan İş Ekipmanları İle İlgili Yöntem Kuralları
  - Yüksekte Çalışma İle İlgili Yöntem Kuralları
  - Yıkım İşleri ile İlgili Yöntem Kuralları
  - Kapalı Ortamda Çalışmaya İlişkin Yöntem Kuralları
- b. Şantiyede Uygulanacak Sağlık ve Güvenlik Kurallarına Yönelik Formlar
- İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına İlişkin Formlar
  - Risk Değerlendirmesine İlişkin Raporu Hazırlama Klavuzu ve Formlar
  - Kaza ve Olayların Raporlanmasına İlişkin Formlar
  - İş Sağlığı ve Güvenliği Performansın Ölçülmesine ve İzlenmesine İlişkin Formlar
  - İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerine İlişkin Formlar
  - Acil Durumlarla İlgili Formlar
  - Şantiyelerdeki Elektrikli Ekipmanların ve El Aletlerinin Periyodik Kontrol Renk Kodlamaları ile İlgili Formlar

Bölüm 4

İşverenlerin ve Proje Yönetiminde Görev Alan Kişilerin İş Kazalarında ve Meslek Hastalıklarındaki Sorumlulukları

Bölüm 5

Şantiyelerde İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili Standartlar